

**עריבה מלאה חמין**

רבי יהודה אמר רב, כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי. ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין, ורוחץ פניו ידיו ורגליו, ומתעטף ויושב בסדיניו המצוייצין ודומה למלאך ה' צבאות, והיו זלמדיו מהבין ממנו כפי כסותו. (שבת נה)

**עד כדי מסירת נפש**

לחממיר בטבילה ערב שב"ק, כמעט במסירת נפש. והוא [הרה"ק ר"פ מקאריץ זצ"ל] בעצמו, היה מקיים אפילו בוקנתו, שלא היה יכול להלך ברגליו. היו נושאין אותו לטבול במקוה חמה. (אמרי פנחס - שער ד אות ו)

**לקבל תוספות שבת**

האריז"ל אומר, כי תוספת שבת הוא ניכר. יניק אחר הטבילה במצה אדם, אך עיקר הגלגול לא היה רק אחר הצי היום, ודוקא אם כבר טבל והסיר בגדי חול של הנפש על ידי הטבילה. (פרי עץ חיים - שער יח פרק א)

**יעסוק בתורה עד קבלת שבת**

דברי זוהר נ"ל, כי אחר שיטבול אסור לו לעסוק בעשיית מלאכה, אלא בתיקון צרכי שבת. והנכון, שאחר הטבילה יעסוק בתורה עד שקבל שבת, כי הטבילה הוא כמעט הקבלת שבת. (ראשית חכמה - שער הקדושה פ"ז)

שם בספר עבודה ומורה דרך, דלא יעשה עוד מלאכה, אחר שטבל לכבוד שבת. (כף החיים, פאלאגי - סימן כז אות ט)

כבר ביארנו, שצריך לטבול ב' טבילות. א' לפשוט בגדי חול מעליו, והב' להמשיך עליו תוספת שבת. ישמעתי מן מר"י ארז"ל ששמע ממורי זלה"ה, שאם הוא בעל קרי, צריך שיטבול ג"פ, א' להסיר הסומא, ב' להסיר בגדי חול, ג' תוספת שבת.

(פרי"ח - שער השבת פ"ד / שער הכוונות - ענין ליל ו עמוד נה)

**לא יזחא שאנשים מפטפטים במקוה**

דעתו [של הגה"ק בעל מנח"א זצ"ל] לא היה זה, מאותן האנשים שהולכים למקוה לטבול, בחול בין בשב"ק, והן שוחין שעה אחת או ג' בתוך המים, ומפטפטין בדברי הבל וריק זולטיטיק וכיוצא. ובפרט קודם התפילה בבוקר. בלות הזמן היקר, שצריכין אז לקבל עול מלכות ימים בעת התפילה וקרא"ש. רק לטבול ולכוין יש לפום דרגא דילי, ויצא אדם לפעלו לעבודת בית"ש וכו'.

וכן ראיתי אצל רבותי וכל הצדיקים שזכיתי הסתופף בצילם, שהי' מחשבתם ניכרת מתוך ישיהם, בהפשטה ולבישה וטבילתם במקוה. החילו ורחימו, בלא לדבר כלל, רק לצורך גדול. (דרכי חיים ושלום - אות שז)

רב המנונא סבא, כד הוה סליק מנהרא במועדי שבתא, הוה יתיב רגעא חדא, וזקף עיניו, והוה חדי, והוה אמר דהוה יתיב למחמי הדוה דמלאכי עלאי, אלין סלקין ואלין נחתין. [רב המנונא סבא, כשהיה עולה מהנהר בערב שבת קודש, היה יושב רגע אחד, ומביט למעלה ושמת, והיה אומר, שרואה שמחה גדולה במלאכי מעלה, עולים ויורדים]. (זוהר הק' - פרשת תרומה קלו):

**התבטלות ומסירת נפש**

לא ידוע במעשה הטבילה עצמה, בלתי כוונה בביטול יחניי, דהיינו במסירת נפש. והוה הטעם דטבילת המקוה בכלל, ואותיות ביטול' כאותיות טבילה, אלא שנתחלף הוא"ו בה"א בלבד. (סידור תורה אור, לבעל התניא - כוונת המקוה מהבעש"ט)

**לקבל עול מלכות שמים**

כוונת המקוה מהבעש"ט זצלה"ה, לשמור שבת כהלכתו ובכל פרטיו, וסימנו, תשב אנוש עד דכא (תהלים צ.ג), תשב"ב אותיות שב"ת, אנו"ש, היינו, אפילו עו"ז כדור אנוש, מוהלין לו (שבת קיה). וצריך האדם להכין א"ע, לקבל בקדושה ובטהרה את יום השבת, על כן צריך שיטבול בכל ערב שב"ק, וקודם לזה צריך לשבור לבו בקרבנו, ולקבל עליו עומ"ש, ולעזוב פשעיו וכל חטאיו, ולמאוס עצמו מרוב פשעיו. (בעש"ט - פ' יתרו אות יא / קדושת לוי - אבות בסופו)

כי כרוב בספר ביה שער"ם (בהקדמה מבני המחבר) אודות המחבר, שבכל טבילתו התוודה אף ביום שבת קודש ויום טוב בעת טבילתו. וכן כתוב בספר הילולות אהרן (פר' כי תשא ע"פ) שבערב שבת ימים בעת טבילתו במקוה יתעורר, ודבריו מובאים לקמן בפרט, וכן כתוב בשל"ה וכו' ראיות ק קדושה קומה את

**כאילו נעשה בריה חדשה**

ויראה את עצמו אחר הטבילה, כאילו באותה שעה, ויתן אל לבו בדמיון, כי כמו שנתחדש בגופו, יחדש גם כן פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו בדרכי הש"ת, וכן אחר מסירות נפש בד' דאחד. והראיה מן הגור, שבא לכלל ישראל על ידי טבילה במקוה דוקא, כל שכן איש ישראל, שהטבילה גומרת לו טהרה וקדושה.

(אור הגנוז - סוף פרשת ואתחנן ד"ה ענין) לא יזכיר 'שבת' במרחץ

ולחיות שבת שמו דקוב"ה (זוה"ק יתרו ח"ב פח), אסור להזכירו במקום שאסור לדבר דברי תורה, וידעתי ממדקדקים במעשיהם, שנהרו להזכיר שם שבת ללא צורך, והוא נכון, כיון שאמרו חכמי זוהר, שהוא שמו דקוב"ה. (בני יששכר - שבת מאמר א אות א)

**מבין יותר בנועם אלימלך**

רבינו הק' הר"ר מענדלי מרימינוב זי"ע ועכ"ו אמר, שבערב שב"ק אחר המקוה, יכול להבין היטב 'איין שטיקל נועם אלימלך'. (לישורים תהלה - מקדש מלך בהגה אות פז / אהל אלימלך - אות קצב / שיח יצחק - עמוד קלו)

**שישרה עליו רוח קדוש ועליון**

כאשר נכנס השבת, צריכים עם קדוש לרהוץ עצמם משימוש של חול, מה הטעם, משום שבהול רוח אחר הולך ומשוטט ושורה על העם, וכשהאדם רוצה לצאת מרוח ההוא ולבוא ברוח אחר, קדוש, עליון, הוא צריך לרהוץ עצמו, שישרה עליו רוח עליון הקדוש ההוא. (זוה"ק - ח"ב דף רצ ע"א)

ואח"כ יבוא במי המקוה המטהר כל טומאה וכו', והוא רומז על התגרושות החיצונים מהאדם ע"י מימי החסד, והעיקר קבלת התשובה בלב, ואז תוכל הקדושה עליונה קדושת השבת לשרות עליהם, שלא תחיה נשמתו מלאה נחשים ועקרבים שאין הקדושה יכולה לדור עמהם. (באר מים חיים - פרשת כי תשא לא טז)

**דוגמת רחיצת נהר דינור**

שבת בראשית רמז הוא לעור"ב, יום שכולו שבת, כידוע, ולכן חייב אדם בשבת בראשית, לעשות דברים שהן מעין יום שכולו שבת, ולהכי כשהאדם מכין עצמו לשבת בראשית, חייב להכין עצמו דומיא דהכנת יום שכולו שבת.

ולכן כשם שבעור"ב, צריך אדם לרהוץ עצמו תחילה בנהר דינור בגיהנם, להעביר ממנו כתמי העוונות וזוהמתו, ואח"כ הוא נכנס לג"ע, כך בשבת בראשית, שהוא דמיון ליום שכולו שבת, אמרו חז"ל, שמצוה על כל אדם לרהוץ עצמו קודם שבת, כמש"כ באו"ח סימן רס, כדי להעביר ממנו זוהמא ממש, ודוקא בחמין, כמש"כ האריז"ל בקבלת שבת, כיון שהרחיצה היא לעזמת רחיצת נהר דינור שהוא חם. (תורת חיים - עירובין יט. ד"ה ההוא)

**כאילו נברא באותה שעה**

ובטעם המים שיטהרו כל טמא, אהשוב על צד הפשט, כי הענין הוא, כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים טהורים היות בו אדם, וכמש"כ (בראשית א. א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ויתן אל לבו בדמיון כי כמו שנתחדש בגופו יחדש ג"כ פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו, וידקדק בדרכי השם ב"ה.

(ספר החינוך - מצוה קע"ג)

**ישאיר מקום בלתי מנוגב**

לפי דברי רבינו האריז"ל בשער הכוונות, צריך לזכרה, שלא יגב עצמו במטפחה, כשיעלה מהטבילה. כי מימי שבת, צריך שהגוף יישאר אותם. מיהו נ"ל, כיון שדבר זה אינו מעכב בעיקר המצוה והתיקון של הטבילה, הנה, כל אדם אשר יקשה עליו דבר הזה לעשותו, מצד מזגו, אינו צריך להזוהר בכך.

דלא מבעיא בימות החורף, אשר המה מוכרחים לנגב מהמת הקרירות, אלא אפילו בימות הקיץ, יש בני אדם שאין יכולים להישאר בלי ניוגוב. ע"כ נ"ל, מי שדבר זה קשה עליו, יגב כל גופו, ורק ישאר מקום אחד בגופו בלא ניוגוב, וטוב, שישאיר דרועותיו. (בן איש חי - שנה ב פרשת לך אות יז)

## הבעש"ט תלה גופו הקדוש

**סיפר הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש** זי"ע מהני תרי קדושי עליונים, מהמגיד הקדוש מוה"ר **דוב בער ממעזריטש**, ומהמגיד הקדוש מפולנאי בעל **תולדות יעקב יוסף** זי"ע, ואמר כי פעם אחת בא בעל התולדות, אל הר"ר דוב בער למעזריטש באחת מימות החול, כיון שנעשה ממלא מקום רבם ורבן של כל בית ישראל הבעש"ט זי"ע, ובעת היה שם אמר להרר"ב, כמדומני כי לא נעלם ממני דבר, מכל מה שמעלת כבודו יודע מרבינו הבעש"ט, עם כל זה אולי מרגיש מעלת כבודו שיש לו ידיעה באשר אינני יודע עוד, אז אבקשו מאוד ספרו נא לי.

**וישאלהו** הרב, היודע מע"כ, מה היה ענין המטפחת הגדולה שהיה תולה בבית המקוה באויר הבית. יצן ויאמר אינני יודע, ויספר לו הרב, כידוע היה נוהג רבינו בכל ערב שב"ק אחצ"ה אחר המקוה, להפשיט מעליו הבחינת חוץ לארץ, ולהתלבש עצמו בבחינת ארץ ישראל, ואז היה מתכוון בעמקות דעת דקדושת ארץ ישראל, והולך בזה ממדריגה למדריגה, עד שהגיע להתפשטות הגשמיות.

**וכלום** היה חסר לו מזה, רק מה שהיה גופו הקדוש על קרקע חוץ לארץ, על כן הכינו מטפחת גדולה וקשרוהו לגג וקורות הבית, ומשם היה תולה למטה באויר, ועל זה היה רבינו מקשר ותולה את גופו הקדוש, כדי שיהיה עומד בגבוה מקרקע חוץ לארץ ערך אמה באויר, להיות מופשט מבחינת חוץ לארץ, ולהתקשר בכח ובפועל לבחינת ארץ ישראל, עכ"ל. ונהנה מאוד בעל התולדות בשמעו דבר חדש שלא ידע עוד.

**דבר נפלא מהבעש"ט הקדוש**, שראו תלמידיו הקדושים, היאך שפושט גופו של חול, ותולהו על היתד, ולבוש גוף של שבת קודש, והוא ממש מת בערב שבת, זי"ע.

(מגדלות מרקחים - פרשת כי תבוא בד"ה והיו חיין)

## רבש"ע משכני אחריו

פעם בערב שבת ראו חסידים כיצד **אדמו"ר הזקן** שוכב על הרצפה בפישוט ידים ורגלים, ואומר בדיבור נפלאה ובניגון: משכני אחריו נרוצה, סָבַב אותי אליך, הנני רץ אחריו.

(שמועות וסיפורים - ח"ב עמוד 57)

## 'תשפיע עלי מקדושתך'

**סיפר זקן אחד**, שעמד ליד מרן **החפץ חיים** זי"ע, בעת שטבל במקוה טהרה, ושמע שאמר בפ"ק בהיותו במי הטהרה, 'מיט דיין חסד, זיי אויף מיר משפיע פון דיין קדושה'. בחסדך תשפיע עלי מקדושתך. זו היתה תפילתו של אותו זקן גאון וקדוש זי"ע, במימי הטהרה.

(השבת במחיצת החפץ חיים - סעודת ליל שבת עמוד 80)

## לשם קדושת שבת ולהשי"ת

**סיפר הרה"ח ר' יוסף צבי וויינשטאק** נ"ו ששמעו מפי המשמשו בקודש, שכשרחץ את **החפץ חיים** ז"ל לעת זקנותו בערב שבת, היה חוזר על מאמר חז"ל (יומא לט.), אדם המקדש עצמו מעט מלמטה. ומקדשין אותו הרבה מלמעלה. ובשעה שטבל במקוה אמר: לשם קדושת שבת, ולכבוד השי"ת.

(ש"ת נשמת שבת - ח"א סי' קפ)

## התעוררות תשובה בבית רר"א מליזענסק

**הרה"ק בעל אמרי נועם והרה"ק מבארנוב** זי"ע, בהיותם אברכים צעירים, שמעו פעם שיש זקן אר"י שהיה משרת בביתו של הרה"ק **הרבי ר' אלימלך** זי"ע. כששמעו כך, הלכו לבקר את הזקן ההוא, אשר היה כבר חלש ושוכב במטתו, לראות אותו ולשמוע מפיו את אשר ראה אצל ר' אלימלך. שאלוה מה ראה אצל ר' אלימלך.

**הזקן** ההוא נתרשע עד מאד וישב על מטתו, פרץ בבכי ובדמעות, וסיפר להם שהוא זוכר שכשחזר הרבי ר' אלימלך זי"ע מטבילתו במקוה בכל ערב שבת, היו גחלים שעליהם העמידו את התבשילים במשך כל השבת, והררי"א היה מניח את ידיו מעל אש הגחלים, והאש נטתה לצדדים. (יש במעשה זה כמה נוסחאות אולם זוהי גירסת סייפר הרה"צ ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל ששמע מפי הרה"ק מבארנוב זי"ע אשר שמע זאת מפי הזקן).

**אמר הרה"ק הרבי ר' אלימלך**, תוך שהוא קורא בקול: 'אלימלך, אלימלך, איזה רשע אתה, אפילו האב שבגחלים בורחת מפניך', הוא צעק צעקות כאלו עד שנשמע הקול בכל הבית, וכל בני הבית והמשרתים פרצו בבכי, וכל גופם רעד, ידיהם ורגליהם מרוב גודל הפחד שנפל עליהם, ובקשו איש מרעהו סליחה ומחילה. והוסיף וסיפר, שהתעוררות תשובה הזו נשארה עד שעת הדלקת הנרות. כשהדליק את הנרות ירדה שמחה גדולה על כל הבית.

(השיר והשבת - עמוד רכ"ב)

ע"כ ר"ת  
ש"ת

**ישאלתי** את מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בזה הלשון, טבילת עש"ק לא מזכר בש"ס רק בזה"ק (ויקהל דה), ובשו"ת תפארת צבי (יורה דעה סימן כז), מדייק שכן צריך לעשות מתשובת הגאונים, שהיו טובלים מפני כבוד השבת ויום טוב אפילו לא היו בעלי קרי, וכן כתב החיי אדם (חלק ב כלל א אות י) שמצוה לטבול בערב שבת, ועוד פוסקים ואכמ"ל, והשאלה הוא מי שהוא מתמיד ולומד תורה שהוא מצ"ע מן התורה שהיא כנגד כולם, האם יבטל מסדרו לקיים המצוה הרבנן הניל. ואם צריך, כמה זמן יבטל מת"ת עבור טבילה עש"ק, שהוא רחוק מן המקוה, שאין לו מכונית, והשיב לי זה לשונו, זה מנהג ע"ה מצוה ומובא גם במ"ב (סי' תקנא סי' קצ"ה) ואין ראוי לכתוב מי שיבנה.

**ישאלתי** למורינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א כתוב בשל"ה שיש לומר פטוקים וגם ידיו בשעת טבילת עש"ק, והשאלה היא האם לעשות כן, מפני שיש בכוונה היטב, ואפילו אם מכסה את עצמו במים ויש בזה משום יוהרא. והשיב: זה חסדו, בהרר"ר יב"ל לומר.

## ✧ הרגיש בחצות קדושת שבת ✧

**סיפר מרן רביה"ק בעל דברי יואל מאטמאר ז"ע,** בשנה אחת שחל שמחת תורה בערב שב"ק, עמד בה"ק הייטב לב ז"ע באמצע ההקפות, ואמר, שכבר צריך להיות אחר חצות היום, מפני שמרגיש קדושת שבת הבא. ואחר אמרו דברים אלו, שמעו קול הפעמון (הגלאק) שהיה מפעים בעיר תדיר בחצות היום. (מבאר רבתינו - פרשת שופטים שנת תשס"ב)

## ✧ נחת רוח בשמים שמקדימים ✧

**כידוע** התקיים בצאנו היומא דשוקא, בערב שב"ק, ורוב הסוחרים בעיר לא היו להם חנויות קג אלא באו בעגלות, והעמידום בכיכר השוק, ועליהם פרסו כל אחד את מרכולתו. קביעות יום זה היה באוד לבני העיר היהודים, באשר שבימי החורף הקצרים היה הדבר קשה להם, כי כבר בשעות אחר הצהריים, כשהמסחר בעיצומו, היו מוכרחים לסלק חפציהם וסחורתם ולשוב הביתה, ולמהר לכבוד שבת.

**וביותר** הפריע הדבר ליהודים שלא היו להם חנויות קבועות, שהיו טובלים מזה פי כמה, כי בעוד שבעלי החנויות די להם בסגירת החנות, הרי עליהם היה מוטל לאסוף את הכל ולטלטל עצמם עם עגלתם, כדי להוכרחו להקדים עוד יותר. ע"ז הגישו בקשה לשלטון העיר, לדחות את יום השוק ליום אחר בשבוע.

**כשרבינו [הדברי חיים]** שמע מזה, לא הסכים אתם, ואמר, אילו ידעתם עד כמה חשוב בשמים, כשהואים יהודי חנווני עומד עם סחורתו, ולפניו הרבה קונים המבקשים לקנות, והוא אינו מתפעל מכל זה, רק מסלק סחורתו במקום, בכדי שיספיק ללכת לטבול במקוה לכבוד שבת, ומה גם אם רוצה גם כן להטוף שינה מועטת לכבוד שב"ק, אם הייתם יודעים כמה תענוג ורוח גורמים בזה להבורא ביה, בייחני שלא הייתם משתדלים לדחות את היומא דשוקא ליום אחר.

(פי צדיק - שלשה שריגים שריג א אות ז / מגן אבות - למען תספר עמוד תריא)

## ✧ פריסת המפה בחצות ותרפא ✧

**פעם** אחת באו לפני **החפץ חיים**, אב ואם עם בן יחיד, שהיה חולה ל"ע מיום היוולדו, והרופאים אמרו כי אין להם שום סיכוי לרפואה, וביקשו מהחפץ חיים, שיתפלל עבור הילד, שיתרפא. וענה הח"ח: מה ביכולתי לעשות בסיפורי לי, ומה עוד אוכל לעזור לכם. ואמו של הילד פרצה בבכי תמרורים, שיברך להילד ברפואה שלימה, והחפץ חיים ענה לה, שהילד הזה הוא בן יחידים שנולד אחר רבות בשנים.

**אמר** לה החפץ חיים בזה"ל: בתי, קבלי עליך שתקדימי לקבל את שבת מלכתא. ושאלה אותו, מה בראיתו בזה. וענה, ביום שישי בחצות כבר תהיה מפת שבת פרוסה על השולחן, והנרות יהיו כבר סדורים על השולחן, ומוזמן הדלה"ג לא לעשות שום מלאכה, חק ולא יעבור. והיא קבלה על עצמה לעשות כדברים אלה, ותיקח ומיד ניכר שיפור במצב בריאותו של הילד. וקמעא קמעא החל לאכול ולהיות כשאר ילדים. (מקדשי שביעי - הכנה לשבת קודש עמוד לח)

## ✧ הפסיד מעות והרוויח בן הקדוש ✧

**שבתות** מעשה נפלא, מהגביר ר' איס"ל (אביו של רבינו הרמ"א ז"ע), שהיה לו חנות גדול ויקר בכל ימי שבת, והיה ממנהגו, כאשר הגיע חצי היום בערב שבת, מיד סגר החנות. פעם אחת נתקנא בו הסי"מ, ובא לנסותו, והתלבש בדמות שר גדול, ולקח הרבה סחורות יקרים, ועשה השוואה על כל אחד, ועדיין לא מדד כמה אמות יש בכל אחד.

**ובתוך** כך הגיע חצי היום, והלך הגביר לסגור החנות כמנהגו. והשר התחנן לו, שימתין לו עד שיגמור את הבריקה, אבל הוא לא הסכים בשום אופן לשנות ממנהגו, והפסיד בגלל זה מעות הרבה. וכיבדהו מן השמים עבור זה בבן קדוש, רבינו הרמ"א מאורן של ישראל. (רחמי האב - אות שבת סי' נד)

## ✧ ביאת משיח כביאת שבת בלעמבערג ✧

**הרה"ק רבי ר' מנחם מענדל מרימנוב** ז"ע הי' אומר: ביאת המשיח יהי' כמו ביאת שב"ק בלבוב, כי ביאתו יהי' בלבוב בערב שב"ק אחר חצות היום, קדושת שבת בערה בקרבנו, שלח את משמשו החוצה, וראית אם כבר מוכנים בני ישראל לקבלת שבת, המשמש ראה בני אדם מישראל רצין, ושאל אותם מתי יכבי לקבל שבת, הם הביטו עליו בתמהון ואמרו, הלא עוד יש לנו הרבה דאגות ושונוות ומשונוות, ולא יבד עוד לחשוב מקבלת שבת. ושם המשמש בתשובה זו.

**עברה** שעה אחת, ובלב הרה"ק בוער קדושת שבת, ושלח את המשמש עוד הפעם לראות אם מוכנים הם לקבלת שבת, השמש שאל את העוברים ושבים על זה, והם השיבו לא עת האסף המקנה וקנין, וכי שב המשמש עוד הפעם ועוד פעמים בתשובות שונות שעדיין אינם מוכנים לקבל שבת. ובכן ישב הרה"ק בדד ומצפה לזמן קבלת שבת. והנה פתאום נשמע קול הגפת הדלתות, וסגירת תריסי חניות מכל הרחובות... הנה בא שבת.

**אז** אמר הרה"ק למשמשו, ראה, כה בבחינת זו יבא משיח, העם יהיו טרודים, רצים דחופים ומבוהלים בלתי מוכנים לקבלת פני משיח, אבל פתאום יבא האדון אל היכלו ויסגרר החניות, וישליכו איש אלילו סספו... הנה משיח בן דוד בא. (דור דעה - ח"א מערכת ר"מ מרימנוב עמוד רב)